
MONOGRAFIE PRAWNICZE

POSTĘPOWANIE
W PRZEDMIOCIE NADANIA
KLAUZULI WYKONALNOŚCI
PRZECIWKO
MAŁŻONKOWI DŁUŻNIKA

MARCIN DRABIK

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MARCIN DRABIK • POSTĘPOWANIE
W PRZEDMIOCIE NADANIA KLAUZULI WYKONALNOŚCI PRZECIWKO
MAŁŻONKOWI DŁUŻNIKA

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

K. Czaplicki

**DOKUMENTY TOŻSAMOŚCI. ADMINISTRACYJNOPRAWNE
ASPEKTY WYKORZYSTYWANIA TECHNIK
BIOMETRYCZNYCH**

R. Flejszar

ZASADA DYSPOZYCYJNOŚCI W PROCESIE CYWILNYM

J. Osiejewicz

**HARMONIZACJA PRAWA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII
EUROPEJSKIEJ**

B. Stępień-Zatucka

**SPRAWOWANIE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI PRZEZ
SĄD NAJWYŻSZY W POLSCE**

M. Szuniewicz

**OCHRONA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA JAKO PRZESŁANKA
OGRANICZENIA PRAW I WOLNOŚCI JEDNOSTKI W ŚWIELE
EUROPEJSKIEJ**

P. Twardoch

**SPRAWY MAJĄTKOWE PARTNERÓW Z ZAREJESTROWANEGO
ZWIAZKU**

M. Wach-Pawliczak

**WYŁĄCZENIE WSPÓLNIKA ZE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ**

D. Wacinkiewicz

**ZASPOKAJANIE POTRZEB WSPÓLNOT SAMORZĄDOWYCH.
STUDIUM ADMINISTRACYJNOPRAWNE**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

[Kup książkę](#)

**POSTĘPOWANIE
W PRZEDMIOCIE NADANIA
KLAUZULI WYKONALNOŚCI
PRZECIWKO
MAŁŻONKOWI DŁUŻNIKA**

MARCIN DRABIK

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Wydawca: Aneta Gacka-Asiewicz

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8890-8

ISBN e-book 978-83-255-8891-5

[Kup książkę](#)

*Pracę niniejszą dedykuję mojej żonie Dominice
i moim synom Antoniemu i Franciszkowi*

Spis treści

Wprowadzenie	XV
Wykaz skrótów	XXI
Bibliografia	XXIII
Rozdział I. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	
w ogólności	1
§ 1. Cele postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności ..	3
I. Cele postępowania cywilnego w ogólności	3
II. Cel postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	5
§ 2. Charakter prawny i funkcje postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	6
I. Charakter prawny postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	7
1. Postępowanie rozpoznawcze a postępowanie egzekucyjne	9
2. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności a postępowanie rozpoznawcze i postępowanie egzekucyjne	11
3. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	12
4. Przepisy mające zastosowanie w postępowaniu klauzulowym	13
II. Funkcje postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	15
1. Zakres badania sądu w toku postępowania o nadanie klauzuli wykonalności	16
2. Badanie w toku postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności kwestii materialnoprawnych	17
§ 3. Podstawa wszczęcia i prowadzenia egzekucji – tytuł wykonawczy ...	19
I. Pojęcie „tytuł wykonawczy”	20
II. Podmiotowy i przedmiotowy zakres tytułu wykonawczego	21
III. Tytuł egzekucyjny	22
1. Rodzaje tytułów egzekucyjnych	23
2. Tytuły egzekucyjne sądowe i pozasądowe	23
IV. Klauzula wykonalności	25

1. Pojęcie klauzuli wykonalności	26
2. Klauzula wykonalności o charakterze konstytutywnym i o charakterze deklaratywnym	27
3. Skutki nadania klauzuli wykonalności	28
§ 4. Uwagi podsumowujące	28
Rozdział II. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika – zagadnienia ogólne	31
§ 1. Interesy dłużnika i jego małżonka a interesy wierzyciela w świetle prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego małżonków	32
§ 2. Ewolucja poglądów na temat postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika oraz zmiana przepisów	34
I. Geneza powstania przepisu art. 787 KPC	34
II. Zmiana obowiązująca od 1.3.1976 r.	35
III. Zmiana obowiązująca od 1985 r.	36
IV. Zmiana obowiązująca od 20.1.2005 r. oraz przepisy przejściowe	37
§ 3. Cel postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	39
I. Klauzula wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika a dozwoleń na prowadzenie egzekucji	40
II. Ujęcie materialnoprawne celu postępowania	41
1. Pojęcie długu i odpowiedzialności	41
2. Wspólność ustawowa małżeńska	42
§ 4. Zakres postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	44
I. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, w którym wymieniony jest już drugi małżonek	44
II. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, w którym nie jest wymieniony drugi małżonek	46
§ 5. Charakter i funkcje postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	47
I. Charakter postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	47
II. Funkcje postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	49
1. Zakres badania sądu w toku postępowania o nadanie klauzuli wykonalności	49

2. Badanie w toku postępowania zagadnień materialnoprawnych	50
§ 6. Podstawa wszczęcia i prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego małżonków – tytuł wykonawczy	51
I. Tytuły egzekucyjne upoważniające do prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego małżonków	52
II. Konstytutywny charakter klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	53
III. Prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego małżonków na podstawie tytułu (wykonawczego lub egzekucyjnego) wydanego jedynie przeciwko dłużnikowi	54
1. Prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego małżonków na podstawie tytułu wykonawczego wydanego jedynie przeciwko dłużnikowi	55
1.1. Prowadzenie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego tylko przeciwko dłużnikowi w odniesieniu do określonych praw i przedmiotów majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego małżonków	56
1.2. Prowadzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego tylko przeciwko dłużnikowi w poszczególnych sposobach egzekucji	58
2. Prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego małżonków na podstawie tytułu egzekucyjnego wydanego jedynie przeciwko dłużnikowi	61
§ 7. Postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika a odpowiedzialność małżonków za zobowiązania	62
I. Dotychczasowe rozwiązania prawne – przed zmianą przepisów z 2005 r.	63
II. Aktualny stan prawny – po zmianie przepisów z 2005 r.	64
1. Relacje przepisu art. 41 KRO do przepisu art. 787 KPC	64
2. Relacje pomiędzy przepisem art. 41 KRO i art. 787 ¹ KPC .	66
§ 8. Uwagi podsumowujące	68
Rozdział III. Materialnoprawna odpowiedzialność małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązania jednego z nich	71
§ 1. Podstawa i charakter odpowiedzialności z majątku wspólnego	72
I. Podstawa odpowiedzialności z majątku wspólnego	72
1. Przepisy określające podstawę odpowiedzialności z majątku wspólnego	72
1.1. Zakres zastosowania art. 41 KRO	73

1.2. Charakter normy art. 41 KRO	77
2. Zasady odpowiedzialności małżonków z majątku wspólnego za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich	78
2.1. Dotychczasowe zasady odpowiedzialności małżonków z majątku wspólnego za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich (do zmiany z 2005 r.)	79
2.2. Odpowiedzialność za zobowiązania wynikająca z art. 41 § 1 KRO	79
2.3. Odpowiedzialność z art. 41 § 2 KRO	80
2.4. Ograniczenie oraz wyłączenie odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonków na podstawie art. 41 § 3 KRO	81
2.5. Zmiana zasad odpowiedzialności małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich, w tym również z przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego	82
II. Charakter prawny odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonków na podstawie art. 41 KRO	84
1. Pojęcie długu i odpowiedzialności	85
2. Wspólność ustawowa małżeńska jako źródło odpowiedzialności małżonków	87
§ 2. Zakres odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonków na gruncie art. 41 KRO	89
I. Zobowiązania wynikające z czynności prawnych	90
1. Pojęcie czynności prawnej	90
2. Zobowiązania niewynikające z czynności prawnych	92
II. Zgoda małżonka na dokonanie określonej czynności zarządu majątkiem wspólnym	94
1. Zarząd majątkiem wspólnym	95
2. Forma zgody	98
3. Czas na udzielenie zgody	101
4. Zgoda o charakterze generalnym	103
5. Zgoda udzielona przez sąd	105
6. Skutki braku zgody	106
III. Wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa	107
§ 3. Uwagi podsumowujące	110

Rozdział IV. Wszczęcie postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika – zagadnienia ogólne .	113
§ 1. Wszczęcie postępowania	113
I. Wszczęcie postępowania na wniosek – nadanie klauzuli wykonalności na wniosek	113
II. Wymogi formalne wniosku o nadanie klauzuli wykonalności .	114
III. Wszczęcie postępowania z urzędu – nadanie klauzuli wykonalności z urzędu	117
§ 2. Uczestnicy postępowania	120
§ 3. Właściwość sądu	122
§ 4. Skład sądu	123
§ 5. Uwagi podsumowujące	124
Rozdział V. Przebieg postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	127
§ 1. Kognicja sądu w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	127
I. Dotychczasowy zakres kognicji sądu	129
II. Okoliczności wyłączające lub ograniczające możliwość zaspokojenia się z majątku wspólnego małżonków	131
III. Granice kognicji sądu a wysłuchanie małżonka dłużnika	132
IV. Obecny zakres kognicji sądu w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	133
§ 2. Zakres postępowania dowodowego	135
I. Postępowanie dowodowe w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika – uwagi ogólne	137
II. Wysłuchanie	138
III. Wykazanie dokumentem prywatnym lub urzędowym okoliczności nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	141
1. Dokument urzędowy	143
2. Dokument prywatny	144
IV. Wykazanie pozostałych okoliczności	146
1. Istnienie tytułu egzekucyjnego	147
2. Pozostawanie w związku małżeńskim	147
V. Pozadowodowe sposoby dokonywania ustaleń faktycznych	148
§ 3. Uwagi podsumowujące	150
Rozdział VI. Podstawy nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	153
§ 1. Podstawy wspólne dla postępowania z art. 787 i 787 ¹ KPC	155

I. Przedstawienie przez wierzyciela tytułu egzekucyjnego	156
II. Tytuł egzekucyjny wydany przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim – zbiąg podstaw do nadania klauzuli wykonalności	159
1. Nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce osobowej	159
2. Nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce kapitałowej	161
III. Pozostawanie przez małżonka dłużnika w związku małżeńskim z dłużnikiem	162
IV. Pozostawanie przez małżonków w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej	163
V. Umowa majątkowa małżeńska a nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	164
§ 2. Podstawy charakterystyczne dla postępowania z art. 787 KPC	166
I. Powstanie wierzytelności z czynności prawnej	166
II. Powstanie wierzytelności za zgodą małżonka dłużnika	167
§ 3. Podstawy odrębne dla prowadzenia postępowania z art. 787 ¹ KPC .	169
I. Przedsiębiorstwo wchodzące w skład majątku wspólnego małżonków	170
II. Wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa	174
§ 4. Uwagi podsumowujące	175
Rozdział VII. Zakończenie postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	179
§ 1. Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności	179
I. Treść postanowienia w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności	182
II. Brzmienie klauzuli wykonalności	183
§ 2. Oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności	185
§ 3. Formalne sposoby zakończenia postępowania	186
§ 4. Uwagi podsumowujące	187
Rozdział VIII. Środki zaskarżenia	189
§ 1. Zażalenie na postanowienie co do nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	190
§ 2. Podmioty legitymowane do wniesienia zażalenia	191
§ 3. Dopuszczalność zażalenia	192
§ 4. Termin i tryb wniesienia zażalenia	193
§ 5. Podstawy zażalenia	195
§ 6. Przebieg postępowania w II instancji	197
§ 7. Uwagi podsumowujące	197

Rozdział IX. Koszty w postępowaniu w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika	199
§ 1. Koszty sądowe	201
§ 2. Zwolnienie od kosztów sądowych	203
§ 3. Koszty działania uczestnika postępowania i pełnomocnika uczestnika postępowania	205
§ 4. Zwrot kosztów postępowania klauzulowego	205
§ 5. Uwagi podsumowujące	206
Podsumowanie	207

Wprowadzenie

Przedmiotem rozważań niniejszej pracy jest postępowanie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Wybór tematu uzasadniony jest złożonym charakterem rozwiązań prawnych, które stanowią o odmiennościach tego postępowania od typowego postępowania o nadanie klauzuli wykonalności.

Niniejsza praca zawiera analizę rozwiązań prawnych dotyczących postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika umiejscowionego, co do zasady, na styku postępowania rozpoznawczego i szeroko rozumianego postępowania wykonawczego. Celem tego postępowania jest uzyskanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika i w konsekwencji nabycie przez wierzyciela tytułu wykonawczego stanowiącego, co do zasady, podstawę prowadzenia sądowego postępowania egzekucyjnego z majątku wspólnego małżonków. Wierzyciel uzyskuje tym samym możliwość przymusowego zaspokojenia z majątku wspólnego małżonków.

Zakres rozważań niniejszej pracy obejmuje postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika uregulowane w Kodeksie postępowania cywilnego, jak również ściśle z tym postępowaniem związane rozwiązania materialnoprawne w zakresie małżeńskich ustrojów majątkowych zawarte w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Analizując całość procesowych rozwiązań dotyczących postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, należy mieć na uwadze, że przepisy te są ściśle powiązane z przepisami prawa materialnego dotyczącymi szeroko rozumianej odpowiedzialności małżonków za zobowiązania z ich majątku wspólnego.

W rozważaniach zostanie zwrócona szczególna uwaga na zmianę stanu prawnego dotyczącego zarówno Kodeksu postępowania cywilnego – postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, jak również w zakresie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – małżeńskich ustrojów majątkowych, wprowadzonego ustawą z 17.6.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw¹, która weszła w życie w dniu 20.1.2005 r.

W niniejszej pracy przede wszystkim zamierzam wykazać, że po zmianie przepisów powyższą ustawą postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika stanowi nadal procesową realizację materialnoprawnych zasad odpowiedzialności małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązania jednego z nich, jed-

¹ Dz.U. Nr 162, poz. 1691.

nak w zmienionym w istotny sposób kształcie. Między przepisami procesowymi i przepisami materialnymi istnieje zaś nadal związek.

Zamierzam również udowodnić, że zarówno rozwiązania materialnoprawne, jak i procesowe w zakresie odpowiedzialności małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich, w swoim założeniu stanowią próbę pogodzenia sprzecznych interesów z jednej strony wierzyciela, a z drugiej strony dłużnika i jego małżonka. Reforma stosunków majątkowych małżeńskich z 2005 r. dotyczyła m.in. relacji małżonków z osobami trzecimi, a więc i odpowiedzialności małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich². Intencją ustawodawcy dokonującego reformy małżeńskiego prawa majątkowego we wskazanym wyżej zakresie było przede wszystkim ułatwienie obrotu, z drugiej jednak strony zmiana art. 41 KRO miała na celu także ochronę majątku wspólnego małżonków³.

Ponadto zamierzam wykazać, że zarówno nowe przepisy materialnoprawne Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jak i procesowe Kodeksu postępowania cywilnego wymagają większej aktywności od wierzyciela celem realizacji jego roszczeń z majątku wspólnego małżonków niż przed 20.1.2005 r.

Powyższe zagadnienie jest wyraźnie widoczne w konkretnych rozwiązaniach prawnych regulowanych przepisami procedury cywilnej w zakresie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, jak również w zakresie prawa materialnego – prawa rodzinnego w aspekcie odpowiedzialności małżonków za zobowiązania.

W zakresie samego postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika zamierzam wykazać, że postępowanie to po zmianie przepisów w 2005 r. uległo istotnym zmianom, gdyż nastąpiło sformalizowanie postępowania dowodowego, którego przejawem są ograniczenia dowodowe dotyczące zarówno jego zakresu, jak i rodzaju środków dowodowych, a ponadto również i dlatego, iż uległ ograniczeniu zasięg kognicji sądu w tym postępowaniu. Powyższe zmiany związane są ściśle z osłabieniem pozycji małżonka dłużnika w przedmiotowym postępowaniu.

W kwestii prawa materialnego – prawa rodzinnego zamierzam wykazać, że zmiana przepisów w 2005 r. ograniczyła zakres odpowiedzialności małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich i wprowadziła ochronę majątku wspólnego małżonków przez ograniczenie możliwości prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego małżonków. Powyższe, mające swoje umocowanie przede wszystkim w art. 41 § 1 KRO, jest ściśle związane z pojęciem czynności prawnej oraz zgody małżonka dłużnika na zaciągnięcie zobowiązania przez dłużnika, od których została uzależniona odpowiedzialność małżonków majątkiem wspólnym za zobowiązanie zaciągnięte przez jednego z nich. Odpowiedzialność majątkiem wspólnym małżonków

² T. Smoczyński, Reforma małżeńskiego prawa majątkowego, MoP 2004, Nr 18, s. 827.

³ A. Lutkiewicz-Rucińska, Uwagi do art. 41 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego po reformie małżeńskiego prawa majątkowego, Rej. 2005, Nr 12, s. 103 oraz T. Smoczyński, Reforma..., *op. cit.*, s. 827.

za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich związana jest również z zagadnieniem zarządu majątkiem wspólnym małżonków.

W rozważaniach położony zostanie nacisk na ocenę zmiany stanu prawnego dokonaną ustawą z 17.6.2004 r.⁴, a odnoszącą się do przepisów zarówno Kodeksu postępowania cywilnego w zakresie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, jak również Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, a dotyczących odpowiedzialności małżonków za zobowiązania.

Jednocześnie należy wskazać, że brak jest w dotychczasowym piśmiennictwie opracowania na temat postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, w szczególności w odniesieniu do prawa materialnego. Brak jest pozycji, która scalałaby w tym zakresie nierozzerwalne w istocie elementy: prawo procesowe i prawo materialne. Spośród opracowań dotyczących problemu postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności należy wymienić pracę *Macieja Mulińskiego* „Postępowanie o nadanie klauzuli wykonalności krajowemu tytułowi egzekucyjnemu” oraz *Izabelli Gil i Piotra Gil* „Postępowanie klauzulowe”. O wiele bogatsza jest literatura na temat prawa materialnego. Z nowszych pozycji w szczególności wymienić należy: pracę *Anity Lutkiewicz-Rucińskiej* „Odpowiedzialność majątkiem wspólnym za zobowiązania cywilnoprawne współmałżonka”, *Elżbiety Skowrońskiej-Bocian* „Rozliczenia majątkowe małżonków w stosunkach wzajemnych i wobec osób trzecich” i *Małgorzaty Łączkowskiej* „Stosunki majątkowe między przedsiębiorcą i jego małżonkiem w świetle ustroju wspólności ustawowej”. Natomiast ze starszych opracowań na uwagę zasługują: praca *Feliksa Zedlera* „Dochodzenie roszczeń majątkowych od małżonków”, *Henryka Mądrzaka* „Przymusowe zaspokojenie wierzyciela z tytułu długu jednego z małżonków” oraz *Andrzeja Dyoniaaka* „Odpowiedzialność majątkowa małżonków wobec osób trzecich”. Nadmienić w tym miejscu należy, że powyższe pozycje w głównej mierze nawiązują do kwestii materialnoprawnych, w szczególności zaś dotyczą szeroko pojętej odpowiedzialności małżonków za zobowiązania, a tylko lakonicznie nawiązują do kwestii proceduralnych. Znaczna część wywodów ze starszych opracowań uległa dezaktualizacji z uwagi na zmianę przepisów prawa materialnego w zakresie odpowiedzialności małżonków za zobowiązania, jak również na skutek zmiany przepisów postępowania cywilnego dotyczących postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika.

W rozprawie wykorzystana została metoda dogmatycznoprawna i metoda porównawcza.

W pracy wykorzystałem dostępną literaturę prawniczą dotyczącą postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, a z racji powiązania przedmiotowego postępowania z prawem materialnym również literaturę związaną z szeroko rozumianą odpowiedzialnością małżonków za zobowiązania. Ponadto sięgnąłem do literatury prawniczej z zakresu szeroko rozumianego postępowania cywilnego oraz prawa

⁴ Ustawa z 17.6.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1691), która weszła w życie w dniu 20.1.2005 r.

rodzinnego i opiekuńczego. Dotyczy to zarówno publikacji obejmujących konkretne zagadnienia z tematu postępowania klauzulowego, jak również odpowiedzialności małżonków za zobowiązania. Materiał normatywny obejmuje przepisy obecnie obowiązującego Kodeksu postępowania cywilnego oraz Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jak również, w ograniczonym zakresie, mającego znaczenie dla ich interpretacji Kodeksu cywilnego. Nieobowiązujące już w powyższej kwestii przepisy będą wykorzystywane w takim zakresie, w jakim mają wpływ na wykładnię obecnie obowiązujących regulacji prawnych. Na materiał empiryczny będzie składało się przede wszystkim orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, mające znaczenie dla wykładni wskazanych wyżej przepisów Kodeksu postępowania cywilnego oraz Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Materiał ten pozwala z jednej strony na zwrócenie uwagi na sporne zagadnienia związane z interpretacją poszczególnych przepisów, jak również na wydzielenie problemów, z jakimi mierzą się sądy w tego rodzaju sprawach.

Staralem się unikać cytowania poglądów Autorów poszczególnych opracowań. Miejscami jednak od tego odstąpiłem, gdyż z uwagi na wagę problemu uznałem za konieczne przybliżenie danego poglądu celem zestawiania go z inną opinią prezentowaną w literaturze. W niektórych przypadkach przytaczałem stanowiska zajmowane w orzecznictwie przez Sąd Najwyższy oraz sądy apelacyjne w zakresie omawianych zagadnień. Niekiedy argumenty prezentowane w uzasadnieniach orzeczeń były na tyle istotne, że wymagały całościowego ich przybliżenia. Zwłaszcza, że w orzecznictwie, w szczególności sądów apelacyjnych, znaleźć można celne uwagi dotyczące zmienionego w 2005 r. stanu prawnego, wolne od naleciałości poprzedniego stanu prawnego. Nie zawsze takie zdanie można wyrazić o literaturze, ta bowiem wielokrotnie nie potrafi ułowić się od przyjętych założeń i konstrukcji prawnych sprzed wskazanej zmiany.

W I, II i III Rozdziale pracy przedstawione zostaną ogólne zagadnienia dotyczące postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności oraz postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, jak również zostanie przeprowadzona analiza zawartych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym norm prawa materialnego dotyczących odpowiedzialności małżonków za zobowiązania z szeroko pojętych małżeńskich stosunków majątkowych. Przedstawienie tych zagadnień, mających w stosunku do postępowania o nadanie klauzuli wykonalności charakter statyczny, pozwoli na przejście do szczegółowego omówienia poszczególnych kwestii rozpatrywanych w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Wybrane zostaną i omówione te zagadnienia, które mają znaczenie dla przebiegu przedmiotowego postępowania.

Rozdziały IV, V, VI, VII, VIII, IX poświęcone będą konkretnym problemom z zakresu postępowania cywilnego. Zostaną one przedstawione w ujęciu dynamicznym i będą odpowiadały kolejnym chronologicznie etapom postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Uznałem, że jedynym rzetelnym, naukowym sposobem analizy kwestii związanych z przedmiotowym postępowaniem jest wybranie tych problemów, które mają najdonioślejsze znaczenie z punktu widzenia konstrukcji postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wyko-

nalności przeciwko małżonkowi. Pomijam kwestie nieistotne będące jedynie dopełnieniem przedmiotowego postępowania, a jeżeli do nich nawiązuję, to czynię to tytułem wstępu do nakreślenia ogólnych założeń przed przejściem do kwestii szczegółowych, jak również celem zespolenia poszczególnych fragmentów rozważań. Rozwijanie materii o charakterze ogólnym doprowadziłoby do naruszenia spójności wywodów, ponadto kwestie te są na tyle złożone, że mogłyby stanowić przedmiot odrębnych opracowań monograficznych.

W I Rozdziale dotyczącym uwag ogólnych na temat postępowania o nadanie klauzuli wykonalności, przedstawione zostaną jego ogólne założenia, a ponadto określony zostanie charakter i funkcje postępowania. Pozwoli to na umiejscowienie postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności w całym systemie postępowania cywilnego i przedstawienie ogólnych jego założeń. W II Rozdziale dotyczącym uwag ogólnych na temat postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika przedstawione zostaną ogólne założenia postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, ze szczególnym uwzględnieniem cech tego postępowania wyróżniających je od typowego postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Rozdział III pracy to analiza instytucji prawa materialnego związanych z przedmiotowym postępowaniem.

W Rozdziale IV zostaną omówione zagadnienia dotyczące wszczęcia przedmiotowego postępowania. Rozdziały V–IX poświęcone są zasadniczym kwestiom związanym z przebiegiem postępowania. W Rozdziale V będzie to zagadnienie kognicji sądu oraz zakres postępowania dowodowego, w Rozdziale VI – podstawy nadania klauzuli wykonalności, w Rozdziale VII – zakończenie postępowania, w VIII – środki zaskarżenia, zaś w IX – koszty postępowania.

Podsumowanie zawiera syntezę wyników badań w odniesieniu do celu pracy i postawionych tez. Przedmiotem analizy będzie aktualny i wcześniejszy stan prawny w tym zakresie oraz dorobek doktryny prawa i orzecznictwo sądów, w tym Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych.

Niniejsza monografia stanowi poprawioną i zaktualizowaną wersję rozprawy doktorskiej obronionej na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego w maju 2016 r.

W tym miejscu pragnę podziękować Promotorowi pracy – Pani Profesor *Elwirze Marszałkowskiej-Krześ*. Słowa podziękowania kieruję ponadto do recenzentów pracy – Pani Profesor *Kingi Flagi-Gieruszyńskiej* oraz Pani Profesor *Izabelli Gil*.

W pracy uwzględniono stan prawny obowiązujący w dniu 1.7.2016 r.